

MILOSTIVÉ LÉTO III – PODROBNÉ INFORMACE

(ZPRACOVAL INSTITUT PREVENCE A ŘEŠENÍ PŘEDLUŽENÍ, Z. Ú.)

(DÁLE JEN „ML III“)

Sepsáno podle právní úpravy obsažené v zákonech:

č. 182/2023 Sb., o mimořádném odpuštění a zániku některých daňových dluhů

č. 181/2023 Sb., o mimořádném odpuštění penále z pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na sociální politiku zaměstnanosti a exekučních nákladů

a podle důvodových zpráv k těmto zákonům (k dispozici [zde](#) a [zde](#))

1) Na co se ML III vztahuje?

Na nedoplatek **daně** a dlužné **pojistné na sociální zabezpečení** (dále jen „pojistné“) vzniklé a evidované příslušnými orgány k rozhodnému dni, kterým je **30. 9. 2022**.¹ (Tzn. pokud je dluh zaevidován až po tomto datu, příslušenství z něj se neodpouští. Výjimkou je podání přehledu u pojistného podle § 9, viz dále.)

Nezáleží na tom, zda je dluh exekučně vymáhán. ML III se však **nevztahuje na dluhy vymáhané soudními exekutory**.²

ML III se **u daní** vztahuje na nedoplatky **fyzické osoby** (bez ohledu na to, jestli jde o podnikatele), **u pojistného** na dluh plátce pojistného, ať již jde o **fyzickou** nebo **právníckou osobu**.

Daní ve smyslu ML III jsou daně, poplatky nebo jiná obdobná peněžítá plnění

- a) spravovaná orgány Finanční správy České republiky nebo orgány Celní správy České republiky, s výjimkou cla
- b) justiční pohledávky – poplatky spravované soudy nebo Vězeňskou službou České republiky
- c) **na základě usnesení zastupitelstva obce / kraje / Prahy (k usnesení musí dojít do 30. 9. 2023)** je daní také místní poplatek nebo odvod za porušení rozpočtové kázně.³

Pojistné - podání přehledu dle § 9 návrhu:

¹ Milostivé léto se vztahuje i na dluh ve výši pravděpodobného pojistného (nebyl podán přehled) evidovaného k rozhodnému dni. Pro tuto situaci platí zvláštní sada pravidel.

U osoby samostatně výdělečně činné není dlužným pojistným nezaplacená záloha na pojistné za kalendářní měsíce kalendářního roku 2022 a nezaplacené pojistné na nemocenské pojištění.

² A to z důvodu, že na ty se vztahovalo Milostivé léto II.

³ Rozhodne-li zastupitelstvo podle § 2 odst. 3 po začátku rozhodného období, považuje se žádost podle tohoto zákona, která byla podána přede dnem rozhodnutí zastupitelstva, za podanou ke dni tohoto rozhodnutí. K těmto dnem se považuje za učiněnou také platba, která byla

a) určena na úhradu rozhodného nedoplatku, se kterým souvisí příslušenství podle této žádosti, a

b) učiněna přede dnem rozhodnutí zastupitelstva, nejdříve však společně s touto žádostí.

Pokud dlužník **do 1 měsíce ode dne 1. 7. 2023** splní dodatečně svoji povinnost předložit příslušné okresní správě sociálního zabezpečení **přehled o pojistném za období před 1. říjnem 2022**, má se za to, že dlužné pojistné uvedené na tomto přehledu bylo příslušnou okresní správou sociálního zabezpečení evidováno k 30. září 2022.

2) Co se odpouští?

Po zaplacení jistiny se odpouští související **příslušenství**, kterým jsou úroky z prodlení, úroky z posečkané částky, penále, pokuty (pokuta za opožděné tvrzení daně) a náklady řízení včetně exekučních nákladů.⁴

3) Za jakých podmínek?

Podmínky se drobně liší u daní a u pojistného.

U **daní** musí dlužník pro odpuštění příslušenství učinit dva kroky v těchto termínech:

- 1) Požádat o odpuštění v období od 1. 7. do 30. 11. 2023;⁵ aby byla platba započtena na zamýšlenou jistinu, je třeba požádat nejpozději v den platby. Na žádost se nebude odpovídat, s výjimkou případů, kdy žádosti nelze vyhovět.
- 2) Uhradit jistinu do 30. 11. 2023, případně ve splátkách (viz dále).

U **pojistného** musí dlužník pro odpuštění příslušenství učinit dva kroky v těchto termínech:

- 1) Oznámit příslušné OSSZ v období od 1. 7. do 30. 11. 2023, že dlužné pojistné zaplatí do 30. 11. 2023, případně ve splátkách; **oznámení lze učinit jen prostřednictvím elektronické aplikace**. Bezodkladně po podání oznámení OSSZ informuje dlužníka elektronickou aplikací o výši dlužného pojistného a jeho příslušenství dle ML III, případně o tom, že dle ML III nelze postupovat (takové sdělení musí OSSZ odůvodnit a lze proti němu podat námitky).
- 2) Zaplatit dlužné pojistné v období od 1. 7. do 30. 11. 2023, případně ve splátkách (viz dále); aby byla platba správně započtena, je třeba ji označit jako platbu určenou na úhradu dlužného pojistného podle oznámení.

Jakou formu má mít žádost / oznámení?

U **daní**: žádost o odpuštění příslušenství může být podána všemi způsoby dle daňového řádu – písemně, datovou schránkou, mailem s elektronickým podpisem, ústně do protokolu a také dle § 10 návrhu: emailem s naskenovaným podpisem.⁶ Pro žádost nebude závazný formulář.

⁴ U daní se výslovně uvádí, že exekuční náklady zanikají odpuštěním pouze v případě, že došlo k uhrazení nebo zániku všech nedoplatků, pro které byla daňová exekuce nařízena.

⁵ Žádost (jakož i platba) musí nejpozději dne 30. 11. 2023 úřadu dojít. Jedná se o pracovní den.

⁶ Důvodová zpráva: „Podání žádosti podle navrhovaného zákona bude možné všemi standardními způsoby podle § 71 daňového řádu. Nad jejich rámec se navrhuje připustit též možnost podat žádost pomocí elektronické kopie dokumentu opatřeného vlastnoručním podpisem, zaslané na elektronickou adresu zveřejněnou správcem daně, tedy podat žádost pomocí e-mailu způsobem, který klade menší nároky na standard ověření totožnosti podatele

U pojistného: oznámení se podává prostřednictvím elektronické aplikace orgánu sociálního zabezpečení podle § 123e odst. 1 písm. b) zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení (dále jen „elektronická aplikace“). Dle důvodové zprávy v individuálních případech, kdy dlužník nebude schopen elektronické komunikace s ČSSZ (resp. OSSZ), bude mít možnost na příslušnou OSSZ přijít a OSSZ s ním tuto situaci vyřeší přímo na místě prostřednictvím zaměstnaneckého uživatelského rozhraní pro ePortál ČSSZ, tedy způsobem, který by jinak využil sám dlužník.

Co když dlužník jistinu zaplatil už před 1. 7. 2023 a dluží jen příslušenství?

Tady je mezi ML III daně a ML III pojistné **důležitý rozdíl**.

Daně: U daní je stanoven pro platbu jistiny pouze závěrečný termín – do 30. 11. 2023. Platba tak nemusí být provedena od 1. 7. 2023. Může být provedena i před tímto datem.⁷ Žádost o odpuštění však musí být podána v období od 1. 7. do 30. 11. 2023. Příslušenství tak nezanikne ze zákona,⁸ ale jediné na základě podané žádosti!

Pojistné: Pokud dlužník zaplatil dlužné pojistné před 1. 7. 2023, příslušenství zaniká i bez žádosti ke dni nabytí účinnosti zákona o ML III (předpokládá se 1. 7. 2023).⁹

4) Možnost splátkového kalendáře

Jistinu je možné zaplatit ve splátkách – toto právo plyne přímo ze zákona, stejně jako výše a splatnost jednotlivých splátek. Porušení jediné splátky byť o jediný den bez výjimky znamená ztrátu možnosti odpuštění příslušenství.

Splátkový režim je nezbytné aktivovat, a to žádostí (u daní) nebo oznámením (u pojistného) doručenými příslušnému úřadu do **30. 11. 2023**. K formě žádosti viz výše (u pojistného musí být přes elektronickou aplikaci). O žádosti se nebude zvláště rozhodovat (splátky jsou povoleny ze zákona, pokud jsou splněny zákonné podmínky), netřeba tedy čekat na rozhodnutí, žádné nepříjde. Přejde pouze sdělení, pokud zákonné podmínky splátkování nejsou dány. U pojistného také přijde sdělení prostřednictvím ePortálu ČSSZ o rozložení jednotlivých splátek a jejich výši a identifikační údaje potřebné pro řádné zaevidování plateb (platební údaje).

(neboť nevyžaduje, aby disponoval datovou schránkou, uznávaným elektronickým podpisem či podobným kvalifikovaným nástrojem, kterým v současnosti nedisponuje bez dalšího každý občan Č/eské republiky).“

⁷ Viz též důvodová zpráva: „K úhradě rozhodného nedoplatku (jistiny) nemusí nutně dojít pouze v rámci intervalu rozhodného období. Nedoplatek, který vygeneroval určité příslušenství, již mohl být zcela uhrazen v minulosti, přičemž nezaplaceno zůstává pouze toto příslušenství. Tyto případy není s ohledem na spravedlnost přijatého řešení žádoucí vylučovat, tj. benefit v podobě odpuštění by měl být nezávislý na tom, kdy jistina, která vygenerovala odpouštěné příslušenství, byla uhrazena, pokud bude na konci rozhodného období splněn požadavek plné úhrady této jistiny.“

⁸ S výjimkou nepatrných nedoplatků dle § 11 – zjednodušeně: nedoplatky do 200 Kč, kde ze zákona zaniká i jistina, a to i u právnických osob.

⁹ Vyplývá to z § 5 odst. 1. Důvodová zpráva: „Pokud ke dni 30. 9. 2022 není OSSZ účetně evidováno žádné dlužné pojistné, nebo pokud bude dlužné pojistné uhrazeno před začátkem rozhodného období (do konce června 2023), odpouští se neuhrazené penále a neuhrazené exekuční náklady ex offa (tj. ze zákona). Dlužník nemusí směrem k ČSSZ nic oznamovat.“

Splátkový režim je možné aktivovat i v případech, že dluh je již v exekuci podle daňového řádu.

V takovém případě se exekuce odkládá. V případě pojistného je výslovně zakotveno pravidlo, že pokud na dluh bylo v exekuci sráženo ze mzdy nebo jiných příjmů, provádí se srážky dále a sražené částky se započítávají na splátky. U daní toto pravidlo chybí a správce daně bude mít možnost postupovat podle okolností jednotlivého případu.¹⁰

V případě, že dlužník žádá o splátky, je musí v žádosti uvést, že tak činí ve smyslu ML III. Viz důvodová zpráva daně: „...během rozhodného období budou ze strany daňových subjektů, kterých by se potenciálně mohlo týkat rozložení úhrady rozhodného nedoplatku na splátky podle § 7, nadále případně podávány též standardní žádosti o povolení rozložení úhrady daně na splátky podle § 156 a násl. daňového řádu, které by měly být vyřizovány ve zcela standardním režimu, včetně zpoplatnění (srov. odůvodnění odstavce 5). Daňový subjekt by měl své podání (žádost) formulovat tak, aby z něj bylo patrné, zda žádá o splátkování podle § 156 daňového řádu, anebo podle § 7 návrhu zákona. Správce daně by měl pak mít vždy postaveno najisto (například pomocí navazující komunikace s podatelem), o který typ žádosti se jedná, neboť důsledky obou žádostí jsou podstatným způsobem odlišné. Z hlediska žádosti podle § 7 se nabízí využití fakultativního formuláře, který by měl být ze strany správce daně podatelům poskytnut v zájmu eliminace drtivé většiny případných nejasných podání.“

Benefit splátek nelze využít v případě, kdy dluh již ve splátkovém režimu. Podmínkou dále je, že jednotlivý dluh je víc než 5.000 Kč. U daní se navíc nesmí jednat o dluh na záloze na daních.

Výše splátek je u daní i pojistného konstruována tak, že výše každé splátky je dána jako celá jistina vydělená počtem splátek a zaokrouhlená na celé koruny nahoru; poslední splátka je ve výši zbývající části dlužné jistiny.

Počet splátek je dvanáct, v případě dluhu na pojistném vyšším než 50 000 Kč šedesát.

Splatnost měsíční splátky je vždy do posledního dne příslušného kalendářního měsíce, splatnost první splátky je u daní do 30. 11. 2023, u pojistného do 31. 12. 2023.

5) Jak dlužník zjistí výši jistiny dle ML III?

Daně – několik možností – viz důvodová zpráva:

„Ne každý daňový subjekt (dlužník), který má evidovány nedoplatky, má představu o tom, jaká je jejich výše. Stejně tak nemusí mít představu o tom, které z těchto nedoplatků jsou tzv. rozhodné nedoplatky ve smyslu § 3, tj. nedoplatky na jistině, která musí být splacena, aby byla naplněna základní podmínka pro zánik odpuštěním v případě určeného příslušenství daně s touto jistinou souvisejícího. **Návrh zákona v tomto ohledu nestanoví žádný speciální instrument, který by byl dlužník nucen využít ke zjištění stavu svých nedoplatků.** Vychází se z toho, že postačí existence standardních nástrojů podle daňového řádu. Právo získávat od správce daně

¹⁰ Viz důvodová zpráva k příslušnému pozměňovacímu návrhu, která počítá s tím, že správce daně bude využívat právní úpravu dle § 181 a násl. daňového řádu, která mu dává možnost vyloučit zachování právních účinků již provedených exekučních úkonů. Pokud správce daně tuto možnost nevyužije, pak budou **srážky deponovány a ve splátkách se nezohlední** (splátky bude muset povinný zaplatit celé nad rámec prováděných srážek). Lze jen doporučit, aby případně povinný byl aktivní a finanční správě učinil návrhy na odlišný režim.

informaci o stavu svých nedoplatků je možné realizovat jednak obecně v rámci postupu podle § 66 a násl. daňového řádu, který dává daňovému subjektu **oprávnění požadovat potvrzení o skutečnostech obsažených v evidenci daní (na tzv. osobních daňových účtech)**, a jednak podle § 151 daňového řádu, na základě kterého lze **požadovat potvrzení o stavu osobního daňového účtu**. Vedle toho u nedoplatků evidovaných orgány Finanční správy České republiky existuje jednoduchá a pohodlná varianta v podobě **daňové informační schránky (DIS+)**. Rovněž nedoplatky evidované orgány Celní správy České republiky mohou být velmi rychle **elektronicky vyhledány na portále Celní správy České republiky, www.cportal.celnisprava.cz**, v sekci *Moje přeplatky a nedoplatky*. Podrobný přehled všech nedoplatků je uveden v části *Nedoplatky společně s možnostmi jejich hromadné úhrady*.“

Pojistné – dle § 8 návrhu má dlužník možnost ověřit si výši dlužného pojistného, penále a exekučních nákladů **prostřednictvím elektronické aplikace**.

K tomu důvodová zpráva:

„ČSSZ umožní plátcům pojistného, kteří dluží penále nebo exekuční náklady, aby si v elektronické podobě mohli ověřit aktuální výši dluhu na pojistném rozhodnou pro odpuštění penále a exekučních nákladů a stejně tak aktuální výši penále a exekučních nákladů. **Podle ustanovení § 22d zákona o pojistném na sociální zabezpečení mj. platí, že příslušná okresní správa sociálního zabezpečení je povinna vydat na žádost plátce pojistného potvrzení o stavu jeho závazků týkajících se pojistného, penále a přírážky k pojistnému**. Toto ustanovení zůstává samozřejmě zachováno, předpokládá se však, že v rámci opatření navrhovaných v tomto zákoně bude řada plátců pojistného, kteří nebudou požadovat vydání potvrzení podle § 22d zákona o pojistném na sociální zabezpečení, ale postačí jim **prostá informace o současném stavu jejich závazků získaná nahlédnutím do příslušné evidence**. **Plátcí pojistného, kteří dluží k 30. 9. 2022 penále nebo exekuční náklady, budou mít proto od účinnosti zákona přístup on-line k aktuálním údajům ČSSZ o výši dluhu na pojistném, penále a exekučních nákladech, které souvisejí s odpuštěním tohoto dluhu**. Budou tedy informováni, jakou výši dluhu na pojistném musí splatit a jaká výše dluhu na příslušenství jim bude poté odpuštěna.“

6) Kdy je vhodné pro samosprávy se k ML III připojit?

Důvodová zpráva:

„Zmocnění je zacíleno na obce, kraje a hlavní město Prahu, přičemž je třeba zdůraznit, že obce nejsou návrhem zákona nijak omezovány v samosprávné působnosti v oblasti ukládání svých místních poplatků, přičemž k jejich faktickému odpuštění 0//zcela nebo zčásti mohou přistoupit již na základě stávajících právních předpisů (konkrétně na základě § 14 odst. 3 zákona o místních poplatcích, který zmocňuje obec, aby v obecně závazné vyhlášce stanovila mimo jiné další osvobození od místního poplatku nad rámec zákona či úlevu na poplatku). Obce tak disponují pravomocí ve vztahu k místním poplatkům řešit předmět návrhu zákona nezávisle, a to buď na shodném, anebo odlišném konceptu či rozsahu. Návrh zákona jim nicméně dává možnost relativně snadného využití jeho „přednastavených“ pravidel, pokud by obec uznala za vhodné k takovému odpuštění místních poplatků, resp. jejich příslušenství přistoupit. Tímto způsobem lze na jedné straně dosáhnout určité „standardizace“ uvedených pravidel i na úrovni obcí, na straně druhé pak poskytnout obcím určitý servis v podobě předem definovaných pravidel, které nemusí obec sama konstituovat. V neposlední řadě zde hraje pozitivní roli též efekt informační a mediální synergie směrem k dlužníkům, kterých by se potenciálně mohly benefity obsažené v navrhované úpravě týkat. Právě v zájmu „standardizace“ a uvedené synergie se rovněž navrhuje, aby výše uvedené usnesení příslušného zastupitelstva územního

samosprávného celku bylo možné přijmout nejpozději do 30. června 2023 (přičemž ustanovení § 2 odst. 3 návrhu zákona má jako jediné stanovenou předsunutou účinnost dnem následujícím po dni vyhlášení zákona). Uvedené datum nicméně toliko limituje možnost prostého „přihlášení se“ obce k aplikaci navrhované úpravy, avšak nijak se nedotýká její možnosti obdobnou úpravu realizovat vlastní cestou tam, kde to standardní zákonná úprava umožňuje (obec by tak ovšem musela již učinit nezávisle na navrhovaném zákoně, tj. upravit danou materii v plném potřebném rozsahu). Zmocnění pro vydání usnesení zastupitelstva se vztahuje vždy k peněžitým plněním spravovaným příslušným orgánem daného územního celku, tedy obecním úřadem v případě obcí, krajským úřadem v případě krajů a Magistrátem hlavního města Prahy či úřadem městské části v případě hlavního města Prahy. Při posouzení toho, zda je vhodné přijmout předmětné usnesení, by měl daný územní samosprávný celek v rámci obvyklého testu proporcionality posoudit, na jak velkou množinu nezaplaceného příslušenství daně reálně cílí. Zejména u místních poplatků, kde institut zvýšení poplatku představuje sankci, která je plně v diskreční pravomoci správce místního poplatku, je možné, že půjde o zcela zanedbatelnou množinu, tudíž náklady spojené s danou agendou včetně zodpovídání dotazů na toto téma a přípravou na realizaci projektu mohou být výrazně vyšší, než návrhem zákona sledovaný cíl a reálná poptávka po takovém nástroji. Bude rovněž záviset na tom, jakým způsobem územní samosprávný celek realizuje případné vymáhání nedoplatků. Pokud za tím účelem využívá soudních exekutorů, spadá již do existujících projektů milostivého léta I a II.“